1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HENDERSON 4-0237
HENDERSON 4-0807
УНСоюз: HENDERSON 5-8740
Тел.: в Ню Йорку:
BARCLY 7-4125
УНСоюз: BARCLY 7-8337

РІК LXX. — Ч. 135 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 19-го ЛИПНЯ, 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 19, 1963 No. 135. VOL. LXX.

ЗМЕНШЕННЯ ДЕФІЦИТУ УМОЖЛИВИТЬ РЕДУКЦІЮ ПОДАТКІВ — КАЖЕ ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ

Вашингтон. — Головною темою стверджень і відповідей президента Кеннеді під час пресової конференції в середу 17 липня ц. р., була справа зменшення федерального дефіциту і зв'язана з цим можливість переведення уже в найближчому часі плянованої урядом редукції податків. У проголошеній на вступі заяві президент Кеннеді ствердив, що бюджетовий дефіцит за 1963 рік, закінчений з днем 30 червня ц. р., буде набагато нижчий, як це було передбачено. Замість сподіваних 6 200 000 000 долярів федерального дефіциту, цей дефіцит буде менший на 2 600 000 000 долярів. Водночас із цим зменшився проти передбачуваного касовий дефіцит, який виносить 4 100-000 000 замість понад вісім більйонів долярів. Причинилася до зменшення дефіциту більша сума зібраних податків. Факт такого видатного зменшення і бюджетового і касового дефіциту уважає Президент доказом здорового і все кращого та швидшого розвитку національного господарства. З другого боку, це зменшення дефіциту уможливлює і прискорює видатно переведення заплянованої урядом програми редукції особистих і корпораційних податків, яка то програма з черги вплине дуже позитивно на пожавлення загального господарського розвитку і на збільшення всенародного добробуту. Ця редукція податків, на думку президента Кеннеді, причиниться також у великій мірі до зменшення безробіття і пожавлення активности підприємств. Зменшення федерального дефіциту було вможливлене подекуди заощадженнями, переведеними у бюджетах департаменту оборони й окремих збройних сил ЗДА. Повідомляючи про зменшення дефіциту і можливість редукції податків президент Кеннеді висловив надію, що бюджетову рівновагу вдасться задержати і в дальших фіскальних роках. В наступних своїх ствердженнях і відповідях на питання журналістів президент Кеннеді торкнувся ще справи наміченого схвалення закону про громадські права із аявив, що він не має нічого проти плянованого деякими громадянськими колами „маршу на Вашингтон", організованого на оборону громадянських прав і заявив, що в той день він сам й інші члени його уряду будуть у Вашингтоні, щоб взяти участь в цій демонстрації. Водночас із цим Президент перестеріг організаторів й учасників цієї й інших подібних демонстрацій проти того, щоб використовувати їх для протизаконних заворушень, що можуть закінчитися пролиттям крови. Відповідаючи на закиди деяких громадських діячів із Півдня, що расові демонстрації є дуже часто інспіровані комуністами, президент Кеннеді заперечив таку можливість. Якщо йде про спір між керівництвами залізничних компаній і робітничими спілками, то, на думку Президента, обидві сторони повинні доходити до порозуміння і полагоди цього спору самі і не покладатися в цьому на уряд чи на Конгрес. На питання в справі космічних подорожей на Місяць президент Кеннеді відповів, що ЗДА рішені продовжувати свої досліди і заходи в тому напрямку, навіть в тому випадку, якщо б Совєти відмовилися від здійснювання такої програми.

Конґрес поручає не давати допомоги войовничим арабським країнам

Вашингтон. — Комісія закордонних справ в Палаті Репрезентантів прийняла додаткову клявзулю до закону про допомогу закордонові, щоб не давати допомоги таким країнам, які приготовляють війну проти будь якої сусідньої країни, яка дістає допомогу від ЗДА. Спонзор цієї клявзулі, конґресмен Лїонард Фарбстейн з Ню Йорку, пояснив виразно, що він має на увазі Об'єднану Арабську Республіку Нассера, яка одверто приготовляє війну проти Ізраїлю. Ця ухвала перейшла на названій вгорі Комісії 22 голосами проти 7. В тій ухвалі сказано, що Президент має визначати, до якої саме країни стосується прийнята постанова та в якій мірі застосовувати в практиці ту ухвалу. Та сама Комісія прийняла також постанову, щоб ЗДА не давали допомоги не тільки урядові Фіделя Кастра на Кубі, але й — у випадку провалу режиму Кастра — ніякому іншому кубинському урядові, поки він не поладнає з Америкою справу вивласнених без відшкодування американських маєтків на Кубі.

ПРОГОЛОШЕННЯ ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ У НЮ ГЕЙВЕНІ

Ню Гейвен, Конн. — Посадник міста Ню Гейвен підписав у вівторок дня 16 липня ц.р. проклямацію про проведення Тижня Поневолених Націй на терені міста Ню Гейвен. Відбулося це підписання заходом місцевого Відділу УККА, що його очолює о. Олег Микитей, як голова. Повідомлення про започатковану акцію подали місцеві англомовні газети.

АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА ПОЯВИТЬСЯ ДРУКОМ 12-го ЛИСТОПАДА 1963 І ТОГО Ж ДНЯ ПОЧНЕТЬСЯ ЇЇ ВИСИЛКА ПЕРЕДПЛАТНИКАМ

Проф. д-р Вол. Кубійович відлетів назад до Парижу, перевівши ряд заходів для завершення підготови матеріялів до другого тому, який повинен появитися друком у 1965-му році

Джерзі Сіті. — Видавництво Університету в Торонті повідомило офіційно, що перший том Англомовної Енциклопедії Українознавства, публікований цим Видавництвом старанням і коштом Українського Народного Союзу, появиться друком 12-го листопада 1963-го року і в цьому ж дні почнеться висилка книги її передплатникам. Книга має понад 1 200 сторінок, сім кольорових таблиць, майже 1 000 ілюстрацій, мап і діяграм. Передмову до Енциклопедії написав відомий американський слов'янознавець, колишній голова Слов'янського Інституту при Колюмбійському Університеті, проф. Ернест Сіммонс. Книга буде оправлена в тверду, полотняну обкладинку та целюльозну обгортку. Напис на обкладинці приготовив артист Яків Гніздовський. Книга друкується на першоякісному папері. Головний редактор Енциклопедії, проф. д-р Володимир Кубійович, завершивши перевірку сторінок, відлетів минулої середи, 17-го липня, з Міжнародного летовища в Ню Йорку назад до Парижу, після свого точно 5-місячного побуту в ЗДА. Перед своїм поворотом до Франції, проф. д-р Кубійович поробив багато заходів для перевірки та необхідного доповнення матеріялів до другого тому цієї ж Англомовної Енциклопедії Українознавства. Достава УНСоюзові таких перевірених та доповнених матеріялів у редакційному завершенні для їх кінцевого англомовного оформлення має початися в жовтні ц. р. та закінчитися в березні 1964-го року. В другій половині 1964-го року матеріяли мали б бути здані до В-ва і є всі вигляди на те, що другий том Енциклопедії появиться в 1965-му році. Перший том Енциклопедії в передпродажу коштує $30, а в продажу коштуватиме вже $37.50. Тому, що вже тільки обмежений час залишився для передпродажу, всі, хто бажав би цю монументальну книгу набути по зниженій ціні, повинен поспішитися із замовленням. Замовляти можна в канцелярії УНСоюзу, вплачуючи щонайменше половину передплатної ціни. Так то найбільше і справді монументальне діло українців у вільному світі — видання англомовної „Книги Битія" українського народу Англомовної Енциклопедії Українознавства, добігає до свого завершення після багатьох років великого труду багатьох.

Москва розгортає широку кампанію проти Тижня Поневолених Націй у ЗДА

Москва. — Проклямований президентом Кеннеді також і цього року, як і минулими роками „Тиждень Поневолених Націй" зустріла совєтська преса, зокрема московські „Ізвєстія" і „Правда", нападами на Президента ЗДА за проклямування цього тижня і на американський уряд за „втручання у внутрішні справи Совєтського Союзу й інших країн світу". Після коротких атак, надрукованих в названих офіційних органах совєт. партії й уряду зараз на другий день після опублікування проклямації през. Кеннеді, московські „Ізвєстія" в недільному числі з 14-го липня ц. р. надрукували велику передову статтю п. н. „Поневолені країни й народи". В цій статті Совєти намагаються доводити, що проголошений президентом Кеннеді „Тиждень Поневолених Націй" і його заклик до населення ЗДА „присвятити себе з новою силою справедливим змаганням усіх народів до національної незалежности і людської свободи" — це тільки пропаґандивний трюк, який не має нічого спільного з цими „благородними цілями", бо ЗДА належать до... „поневолювачів багатьох країн і народів, що їх вони уярмлюють з допомогою меча і доляра". Водночас із цим для протидіяння гаслам „Тижня Поневолених Націй" ці ж московські „Ізвєстія" обіцяють завести на своїх сторінках окрему рубрику п. н. „Поневолені країни і народи" і друкувати в них матеріяли про... імперіялістичну і колоніяльну політику ЗДА і про „жертви" цієї політики — неґрів, індійців та інших.

Шикаґо відзначило Тиждень Поневолених Націй великою маніфестацією

Шикаґо. (В. Н.) — В неділю 14-го липня тут, у Ґрент Парку відбулася велика Маніфестація Тижня Поневолених Націй, зорганізована окремим Комітетом при співпраці управи міста. В програму входив зразково зорганізований похід молодечих та інших суспільно - громадських організацій різних національних груп міста Шикаґо й околиці, що репрезентували 23 поневолені московським комунізмом народи. Вони виступили під американськими і своїми національними прапорами і з різними транспарентами, що осуджували народовбивчу імперіялістичну політику Москви. Американським гимном започатковано Маніфестацію в год. 2-ій по полудні. Відкрив її іменем Комітету адвокат В. Кнаус (хорват), запросивши до президії представників міста, церковних і світських представників американських і національних груп та головних промовців. Від української національної групи були м. ін. монс. С. Кнап (парох св. Николая), п-і У. Целевич, адв. Р. Смук (голова Комітету 30-ліття Голоду) та Т. Шпікула (голова Комітету Т. П. Н.). Під звуки оркестри Осередку СУМА ім. Павлушкова під управою проф. І. Поваличека перемаршували маси демонстрантів, а їх прапори уставилися перед президією. Найбільшою в цьому році, так як і минулих років, була група українська, серед якої звертали увагу своєю організованістю і чисельністю молодечі групи СУМА та ОДУМ-у, які частинно виступили у своїх одностроях, а частинно у національних строях. Свято відкрив молитвою о. Е. Абрамайтіс (литовець) та представник міста полк. Дж. Рейлі, що відчитав проклямації видані губернатором стейту О. Кернером та посадником міста Р. Дейлі. З черги промовляли: д-р Ю. Куляс (українець) від національних груп поневолених народів, д-р Олівер (кубинець) від Куби, д-р Люїс Кутнер, б.консуль Ґватемалі, Ч. Й. Керстен — відомий адвокат з Мілвокі, та конґресмен Г. С. Шадеберг з 1-го дистрикту у Висканзин що був головним промовцем. Всі вони осуджували імперіялістичну політику Москви та підкреслювали вагу і значення поневолених націй, ролі яких у теперішньому рішальному часі не можуть легковажити ні ЗДА ні інші держави. Резолюціями, прийнятими одноголосно всіми приявними та гимном поневолених народів, що його відіграла оркестра СУМА і молитвою, що її провів о. монс. С. Кнап, закінчилася ця велика маніфестація. Сприятлива погода зібрала поважну кількість приявних, що її можна оцінити на 5 000 людей. Зразкову організацію походу груп очолював І. Павлик, представник Осередку СУМА ім. Павлушкова. Найбільше праці у переведенні програми Свята вложила організація Американських Приятелів АБН в Шикаґо з її головою І. Шараванем (хорват) при згідній співпраці всіх національних груп.

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ ІЗ ЗДА ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В XI-му СКАВТСЬКОМУ ДЖЕМБОРЕ В ГРЕЦІЇ

Всч. о. Богдан Смик, пластун сеньйор керівництва, що очолює українську пластову делеґацію із ЗДА. Фотознімка зроблена на пластовій оселі в Іст Четґем під час вишкільного табору для делеґації.

Ню Йорк. — В одинадцятому Світовому Скавтському Джемборе, що відбудеться в днях 26-го липня до 12-го серпня ц. р. в Маратоні біля Атен у Греції, візьме участь разом із представниками інших народів світу також і репрезентація українських пластових організацій Америки й Европи. Приготування до участи в цьому Джемборе делеґації Українського Пласту у ЗДА відбувалися довший час і вишкільний табір для українських учасників закінчився в середу 17-го липня на Пластовій Оселі в Іст Четґем, звідки ця делеґація в повному складі переїхала до Ню Йорку, щоб у четвер 18-го липня виїхати літаком до Европи після Богослуження, відправленого о 6-ій годині вечора в Церкві св. Юра на інтенцію успішної подорожі й участи українських пластунів у Світовому Скавтському Джемборе. Очолює українську пластову делеґацію із ЗДА в числі 12 пластунів пл. сен. о. Богдан Смик і старший пластун Іриней Юрчук. По дорозі до Греції українська група із ЗДА зустрінеться й об'єднається з українськими пластунами із европейського терену — Німеччини, Англії і Франції, в тому з пл. сен. о. І. Гриньохом і лікарем д-ром І. Мрицом, і разом з ними візьме участь в Джемборе. Командантом українського пластового підтабору на XI-ому Джемборе буде пл. сен. д-р Атанас Фіґоль. Цілу українську репрезентацію на Джемборе очолюватиме референт Головної Пластової Булави для міжнародних зв'язків пл. сен. Микола Світуха, який із своїм заступником візьме також участь у Світовій Конференції Скавтових Рухів, яка відбудеться після закінчення Джемборе на острові Родосі. Участь українських пластунів у Світовому Скавтському Джемборе має першорядне значення і вартість в українських змаганнях здобути собі рівноправне місце між народами світу. Очевидно, що така участь пов'язана з поважними коштами, які можна покрити тільки з жертвенности українського громадянства. Поважну частину цих фондів вже зібрано завдяки зусиллям гурта відданих пластовій ідеї громадян з д-ром Богданом Макарушкою на чолі. Але поважні фонди ще потрібні і пластуни не втрачають надії, що їм пощастить ці фонди зібрати.

Пластові табори відзначили 20-річчя І Дивізії УНА та 45-річчя піднесення прапорів на Чорному морі

Пластові табори на терені ЗДА, що відбуваються у місяці липні, відзначували святочно 13-го і 14-го липня Дні Пластуна, призначені для батьків і громадянства. Дні ці проходили під знаком відзначування 20-річчя І Дивізії УНА та 45-річчя піднесення українських прапорів на Чорному морі.

На „Новому Соколі", де таборує 160 пластунів і пластунок, відбулися в суботу 13-го спортові змагання таборовиків, а опісля зустріч пластунів з членами І Дивізії УНА і велика святочна ватра в 20-річчя Дивізії. В неділю 14-го після Богослужб численні гості та батьки приглядалися писові таборів і відзначенні „Тижня Поневолених Націй". Пластові табори на „Бобрівці" б. Гартфорду започаткували День Пластуна спортовими змаганнями і вправами новацтва. Завершенням святкувнь була велика ватра, в якій програма виведена юнаками, стояла під знаком 45-річчя піднесення українських прапорів на Чорному морі, а юначок під знаком 20-річчя І Дивізії УНА.

Табори пластунів на „Вовчій Тропі" в Іст Четґем відзначували День Пластуна особливо торжественно при многочисельній участі батьків, членів І Дивізії УНА та членів пластового проводу. Святкування розпочалися в суботу 13-го по полудні піднесенням прапорів на великій площі збірок, запаленням вічного вогню і привітанням зібраних головою КПС пл. сен. Ю. Ференцевичем. Вправи вільноруч новаків, вправи палицями і показ пластової справности юнаків виповнили програму. Вечером відбулися дві великі ватри: ватра новаків, яких табір прибрав назву „Чорне море — Українське море" проходила під знаком Чорноморської Фльоти. Слово до дітвори виголосив проф. М. Заклинський. Ватра в таборі юнаків, що проходить під назвою „Дивізія Галичина", була посвячена 20-річчю І Дивізії УНА, промовляв голова КПС пл. сен. Ю. Ференцевич — учасник бою під Бродами та член І Дивізії УНА.

В неділю після Богослужб, які відправили капеляни „Вовчої Тропи" а це для католицької молоді Всч. о. Ю. Менцінський та для православної молоді Всч. о. прот Долинський відбулася дефіляда таборовиків, яку відібрали команданти таборів та присутні члени пластових проводів і члени І Дивізії УНА. В дефіляді окреме захоплення публіки викликав почесний відділ новаків у строях чорноморської фльоти. Участь у святкуваннях брали також юнаки із підготовчого табору учасників XI-го Світового Джемборі в Греції в числі 12, що саме відбувається на „Вовчій Тропі" під проводом пл. сен. Р. Рогожі та пл. сен. о. Б. Смика. У зв'язку із виїздом української делеґації із ЗДА на Джемборі в четвер 18-го ц. м. на „Вовчій Тропі" в днях 13-го та 14-го відбулися наради Головної Пластової Булави під проводом пл. сен. Яра Гладкого з участю представників КПС у ЗДА та членів Комісії Джемборі.

● У Бразилії губернатор Карльос Лячерда з Ріо де Жанейро позбавив посадника столиці країни Бразилії Іво Маґальґеса його одночасного другого становища податкового інспектора. Губернатор закинув посадникові хабарництво, яке стягало нечесть на столицю Бразилії і ввесь край.

КЕННЕДІ СПОДІВАЄТЬСЯ УСПІХУ В МОСКВІ

ВИКЛЮЧАЄ СПІВЖИТТЯ З САТЕЛІТСЬКОЮ КУБОЮ. — ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ ВИКЛЮЧЕННЯ ПІВДЕННОЇ АФРИКИ З ОН

Вашингтон. — Президент Кеннеді висловив на своїй останній пресовій конференції в минулу середу 17 липня ц. р. поміркований оптимізм щодо ходу й майбутнього висліду конференції, яка від минулого понеділка ведеться у Москві над припиненням дальших ядрових експериментів. Однак Кеннеді підкреслив, що всякі інші справи мусять спершу бути узгіднені між західніми альянтами, поки ЗДА й Британія обговорювали б їх з Совєтами. Президент сказав у вступній заяві на тій конференції, що московські наради проходять „ділово" та натякнув, що, може, можна буде осягнути порозуміння щодо припинення таких ядрових детонацій, щодо яких не треба окремої міжнародної контрольної системи. Такими детонаціями є вибухи в повітрі, на землі і під водою: теперішні сейсмоґрафи в сусідніх з СССР країнах всилі перехоплювати всякі потрясення в повітрі і землі. Вказавши на недоцільність обмірковування московської конференції, поки вона не закінчилась, Президент відмовився згори відповідати на будь-які запити, що стосувались би її. З інших закордонно - політичних справ найважливішою була заява президента Кеннеді у відношенні до Куби. На запит, чи Президент знає про тенденції Куби поправити свої взаємини з Америкою, Президент відповів, що як довго Куба є сателітом Совєтського Союзу, так довго ЗДА не можуть втримувати з нею нормальні взаємини. У відповіді на інший запит в цій самій справі, Президент ствердив, що на Кубі все ще перебувають совєтські війська і що Куба грає ролю совєтського сателіта на Карібському морі. Щодо іншої чужої країни — Південно - африканського Союзу — то Президент натаврував тамошню расову політику уряду, як „шкідливу" і „огидну", але водночас виступив проти суґестії деяких африканських держав, щоб Південно - африканський Союз виключити з Об'єднаних Націй. Президент звернув увагу, що такий прецедент потягнув би за собою намагання виключити знову когось і що це у висліді довело б до повного загину Об'єднаних Націй. На тій пресовій конференції виринула також справа совєтсько - китайських взаємин та оскарження Москви на адресу Пейпінґу, що китайські комуністи хочуть атомової війни. Президент звернув тут увагу, що коли б сам комуністичний Китай вів атомову війну, то це був би не китайський, а совєтський атомовий арсенал. Він відмовився ясно висловити свою думку про дальший розвиток совєтсько-китайської „ідеологічної" сварні, звернувши увагу, що в цій справі проходили в минулому вже різні зміни та що трудно висловлюватися про речі, залежні виключно від рішення інших чинників. Проте він висловив переконання, що Совєти дійсно не хочуть атомової війни, здаючи собі справу з її наслідків для їхньої країни. Щодо відновлення в Південному В'єтнамі боротьби між тамошнім режимом та буддистами, які становлять більшість населення, Президент висловився дуже сильно за заведенням миру на тому внутрішньо - релігійному фронті. Він не назвав за іменем президента Нґо Дінґ Дієма та підкреслював, що ЗДА будуть надалі підтримувати боротьбу Південного В'єтнаму проти комуністичної аґресії.

Іракський уряд і повстанські курди подають суперечні вістки

Багдад. — Уряд в Іраку, який місяць тому арештував представників племени курдів, що прибули до столиці задля переговорів про провінційну автономію та повів проти курдів війну всіма своїми збройними силами, твердить, що він панує над цілою територією курдів, яким він завдав великих втрат у бойових діях. Тим часом західні газети проголосили заяву генерального секретаря курдійської націоналістичної партії, Ібрагіма Ахмеда, адвоката і журналіста, який твердить, що іракське військо обмежене виключно до кількох міст на території курдів: Мосулю, Іркуку, Ербілю, Сулейманії і кількох ізольованих військових станиць. Зрештою, твердить він, курдійські повстанці контролюють ввесь край, а іракське військо мститься на цивільному населенні, бомбардує села та виарештовує цивільних, як „закладників". Названий керівник повстання курдів проти Іраку заповів, що курди заатакують копальні нафти в Іраку, в яких заанґажований здебільша американський та британський капітал, якщо уряд Іраку не припинить своєї війни проти безборонного населення курдів.

У Кривому Розі був проголошений вийнятковий стан

Відень. — Віденські газети принесли вістку про бійку та стрілянину між совєтськими поліціянтами та військовиками в Кривому Розі в Україні, з убитими по обох сторонах, після чого проголошено там поліційну годину і вийнятковий стан. За тією вісткою, в половині червня ц. р., один вояк велів поліціянтові, що був в цивільному одязі, перестати курити в автобусі. Під час сварки з цього приводу поліціянт витягнув револьвер і застрілив вояка. Місцеві вояки у відплаті застрілили сімох поліціянтів. Заворушення прийняли такі розміри, що проголошено там вийнятковий стан, який тривав до кінця минулого місяця.

В АМЕРИЦІ

● В Олбані, столиці стейту Ню Йорк, відбулась жалібна Боґослужба за Медґара Еверса, муринського лідера, що його застрелено з засідки в Джексон, Міссісіпі. Не зважаючи на зливний дощ, прибуло коло 600 осіб, чорних і білих. Речник губернатора Рокефеллера Александер Алдрич відчитав заяву губернатора, в якій він обіцяв вести „безутомні заходи" задля переведення повного зрівняння рас у практиці.

● Президент Кеннеді приймав в минулий понеділок у Білому Домі муринського президента з африканської республіки Танґаньїка Юліюса Нієрере. У своєму виступі на форумі Крайового Клюбу Преси у Вашингтоні той муринсько - африканський лідер признав, що в нинішніх часах не можна бути невтральним.

● Джордж Міні, президент Федерації Праці-Конґресу Індустріяльних Організацій, централі американських професійних спілок, виступив рішуче проти проєкту підвищення відсотків від банкових позик. Міні твердить, що той проєкт Ради Федеральної Резерви спричинив би „скупість гроша" для середньої верстви населення та навіть для промислу й торгівлі і внаслідку збільшив би теперішнє і так високе безробіття.

● У Конґресі святковано два дні тому рідкий ювілей: 79-літній конґресмен Карль Вінзон, демократ з Джорджії, є понад 46 років членом Конґресу, куди вибірали його 24 разів. Один за другим конґресмени прославляли його, а він мовчки слухав тих промов, після яких подякував всім „промовою", що її виголосив впродовж одної хвилини.

● Найвищий Суд у стейті Ню Йорк рішив перевіряти ще раз справу відібрання права виконування практики 5-х лікарів. В минулому році стейтова т. зв. Рада реґентів відкликала лікарські „лайсенси" 24-м лікарям, в тому числі отим п'ятьом, що їх відклик до Найвищого Суду знайшов тепер прихильну опінію. Всім їм закинули, що вони протизаконно придбали свідоцтва на медичному факультеті.

У СВІТІ

● Молодий німець із Східнього Берліну перевів в минулий понеділок досвіта дві молоді знайомі німкені почерез дротяні застави до Західнього Берліну. Він вибрав такий момент, в якому комуністична кордонна сторожа не пильнувала того відтинку, та встиг миттю прорізати кільчасті дроти.

● В Іраку святковано 5-річчя кривавої революції проти монархістичного режиму, в якій вбито молодого короля Фейсала II і всю його родину. Однак радости у цьогорічних святкуваннях не було, бо всі війська перебувають на фронті війни проти повстанських курдів. Іракський президент Абдель Саляг Аріф заявив через радіо, що вигра у тій війні проти курдів є питанням збереження іракської республіки.

● У Греції все ще є у в'язницях понад 1.000 комуністів, активних учасників або помічників у комуністичному повстанні і громадянській війні в р.р. 1944-1949. Впродовж останнього тижня звільнено 16 в'язнів, однак водночас заявлено, що рішення звільнити їх прийшло ще перед виїздом королівської пари до Лондону, де ліві демонстранти вимагали звільнення всіх тих комуністів.

● У Парижі розпочались переговори між Організацією для економічної кооперації і розвитку, яка охоплює 13 західньоевропейських країн, ЗДА і Канаду, та Японією, щоб прийняти до тієї Організації також Японію. Ця конференція була раніше приготована розмовами в Парижі і в Токіо.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00: six months $7.5:0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mony orders вис тавляти на: "Svoboda"

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Турботи альянтів

С. Л. Солцбергер з „Ню Йорк Таймсу" твердить, що тепер нема одної холодної війни, а є їх аж три: одна — між Заходом і Сходом, як цілостями, одна — всередині комуністичного світу і одна — всередині західнього політичного світу. Названий американський публіцист, розглядаючи, наприклад, сварню в комуністичному таборі (Москва — Пейпінг — Београд), перебільшує її, порівнюючи з розколом у християнському світі на світи католицький, протестантський і православний. Для вільного світу важливішим є його власний йвигляд, аніж відносини серед міжнародніх комуністів і навіть стан східньо - західньої війни. Бож вихідною точкою і передумовою перемоги вільного світу проти наступу об'єднаного чи поділеного комуністичного світу є власна єдність, одностайність і спосність. Вільний світ не користає на внутрішньокомуністичних сварнях ще й тому, що югославський Тіто, оскаржуваний Пейпінгом у лакействі супроти „західніх імперіялістів", хоче доказати свою комуністичну правовірність тіснішим братанням із Москвою, а Москва, посуджувана в „капітуляції" перед Вашинґтоном — ще видатніше підтримує Кубу Кастра і придумує всякі штуки, щоб підкреслити свою вірність марксо - ленінським революційним принципам.

У західньому світі ніколи не було такої одностайности, яку може назверх проявляти тільки тоталітарний світ, керований з одного диктаторського центру й позбавлений вільної преси та права вільної критики. Організація Північно - Атлантійського пакту (НАТО) складається із 15-ти демократичних країн, які є 15-ма окремими індивідуальностями. Їх єднають спільна загроза совєтського імперіялізму і спільне прив'язання до західньохристиянської культури. Але суперечки між ними бували, є і завжди будуть. Теперішня найповажніша суперечка виникла внаслідок своєрідного „бунту" французького президента де Ґоля проти монополі американської стратеґії в НАТО і проти переваги американської економіки. Розумові арґументи де Ґоля заузблюються із його персональною нехіттю до англо - саксонського світу та з його амбіціями щодо відродження „величі Франції".

Тому де Ґоль, ставши ніби речником і символом політичного й військового усамостійнення Західньої Европи, зустрівся збоку своїх европейських союзників з опозицією в пункті відносин до Америки і Британії. Остання подорож президента Кеннеді виявила яскраво, що ані Західня Німеччина, ані Італія не проміняють свого тісного союзу з Америкою на союз із Францією. Тож коли у найближчих тижнях канцлером Західньої Німеччини стане Людвіґ Ерґард, труднощі де Ґоля в його закордонній та хліборобській політиці ще зростуть.

Другим відтинком альянтських турбот є відносини в Британії. Недавній скандал у зв'язку з любовною аферою військового міністра Дж. Профумо остаточно захитав підвалинами правління консерватистів. Загально рахуються з приходом до влади в Британії в наступному році Партії Праці з її лівосоціялістичним лідером Г. Вілсоном. Хоч кожний британській прем'єр веде політику імперіяльну, а не партійну, проте на тій новій зміні напевно скористає пацифістична й співіснувальна течія в Британії, а через те й співіснувальна течія в Америці. Москва буде старатися використати ті спори й зміни в західньому світі для протидіяння атомовому узброєнню Франції та атомовому узброєнню НАТО. Майбутність покаже, чи це їй удасться.

Протиукраїнська провокація КҐБ

В боротьбі з українською незалежницькою еміґрацією, зокрема з тими українськими середовищами, що активізуються на антикомуністичному фронті, большевицька Москва не ґребує ніякими засобами. Щоб поборювати українську національну еміґрацію, вона застосовує і скритовбивства, як це було з Головним Отаманом Симоном Петлюрою, полковником Є. Коновальцем, Левом Ребетом та Степаном Бандерою, і веде широку пропаґандивну акцію, спрямовану на розклад цієї еміґрації і на її застрашування, здійснюючи водночас із цим найрізнороднішого типу провокації, спрямовані на знищення усіх і так обмежених можливостей, що їх мають до диспозиції українські й інші антибольшевицькі еміґранти.

Характеристичним і показовим прикладом застосування у відношенні до українців каґебівських провокацій можуть бути розкинені недавно по деяких більших містах Західньої Німеччини — у Мюнхені, Франкфурті над Майном, Новому Ульмі та ін. — летючки, підписані нібито німцями - мешканцями тих міст. У цих летючках, що їх текст у перекладі на українську мову подав мюнхенський „Шлях Перемоги", перестерігається німецьке населення проти прийнятих „великодушно" до німецьких міст „убивників і бандитів", які „. . . кидають бомби, вбивають невинних людей та порушують наш спокій і порядок", і попереджається їх про розгорнення дальших, ще гірших терористичних акцій, що їх „можна очікувати від ривалізуючих еміґрантських груп, зокрема від українців", які безупину проводять свої „криваві розправи" з москалями і поляками. В такому, передусім антиукраїнському, дусі зредаґований і дальший зміст летючки, в якій засуджується подавану урядом підтримку для „українських і інших еміґрантських організацій", які, мовляв, займаються тільки одним — мордуванням, киданням бомб і іншими такого роду злочинами, що дають комуністам арґументи проти Німеччини і плямують її престиж і добре ім'я. Закінчується летючка закликом до мешканців названих міст „домаґатися заборони кримінальної діяльности еміґрантських організацій, не допускати до того, „щоб ті люди забруднювали німецькі міста", і слати відповідні протести до уряду й управ німецьких міст.

Зміст цієї провокаційної летючки переконливо доводить, що спрепарувала і поширює її московська аґентура КҐБ в Західній Німеччині. Мета цієї летючки ясна: ганебними інсинуаціями й наклепами серед німецького населення викликати ненависть до політичних еміґрантів, передусім українців, і підбурювати та провокувати німців до шикан у відношенні до всіх тих людей, що з політичних мотивів мусіли шукати азилю в Західній Німеччині. Попереджуючи німців про нібито пляновані терористичні акції української й інших еміґрацій, аґенти КҐБ хочуть скинути на їх проводи відповідальність за підготовлювані ними ж самими терористичні акти і водночас стягнути на них репресії збоку західньонімецького уряду, який з різних оглядів також хотів би позбутися еміґраційного „чинника неспокою".

Такі провокаційні цілі каґебівських летючок однозгідно і виразно підкреслює також західньонімецька преса, висловлюючи водночас здогад, що з допомогою цієї нової провокації Москва хотіла б добитися цілком конкретної й актуальної під сучасну пору мети — схвалення західньонімецьким парляментом і побажаного деяким німцям законопроєкту про обмеження діяльности еміґраційних організацій на терені Західньої Німеччини.

БЕЗБОЖНИКИ „ГАНЕБНО ВІДСТУПАЮТЬ"

Про „релігійні пережитки" пише совєтська преса 40 років. Совєтські громадяни, що мають уже внуків, читали про ці „пережитки" ще тоді, коли самі були дітьми. Одначе, релігійні настрої, віра в Бога серед совєтських людей не тільки не занепали, але в повоєнних роках розвинулися з надзвичайною силою, і нині вже треба говорити не про „пережитки", а про широке відродження релігійного духа на теренах, окупованих Москвою. Очевидно, внаслідок недовір'я до контрольованої владою офіційної церкви масово ширяться різного роду релігійні секти, що їх з особливою жорстокістю поборює комуністична влада, уживаючи при цьому різного роду провокацій і шантажів.

В київській „Радянській Україні" з 11-го липня цього року зустрічаємо характеристичні „нотатки з пленуму полтавського обкому партії". З цих нотаток, надрукованих під пророчистим заголовком „Релігійним пережиткам — бій!", довідуємося, що в селі Вельбівка, Гадяцького району, яке взято, либонь, як приклад, „все більше хрестять дітей і до церкви ходить багато молоді". Ще донедавна совєтська преса в такого роду антирелігійних дописах раз-у-раз підкреслювала, що відвідують церкви хіба старі люди, а молодь уже вся опанована духом атеїзму.

Щоб відвернути молодих людей від релігійної обрядовости, останнім часом партійні організації щораз ширше запроваджують „нові народні обряди" — дещо змодернізовані „октябрини" і „комсомольські весілля", що їх даремно пробували були запроваджувати ще в 20-их роках. По великих містах організується для цього спеціяльні „палаци", прикрашені портретами Леніна і Хрущова. Очевидно, молодят заохочують до таких весіль подарунками не „геніяльних творів" Леніна, як то практикувалося у 20-их роках, а конкретними матеріяльними подарунками, хрущовськими „кусниками сала".

Колгоспники артілі ім. Жданова — читаємо в „Радянській Україні" — добре запам'ятали день, коли в Будинку культури представники громадськости вітали з одруженням передовиків колгоспу — механізатора Василя Бабака та доярку Олю Грубу. Подружжя одержало від правління цінний подарунок. Під враженням нового обряду літня колгоспниця сказала: „Навіщо вінчатись у церкві, коли так гарно справляють весілля нашій молоді. Доярка, а, бач, як видають заміж — як царську наречену".

Неназвану на ім'я „літню колгоспницю" і її велемудру сентенцію лишаємо на совісті київського кореспондента, бож таки мусить він якось ілюструвати „партійну лінію в дії".

Кореспондент „Радянської України", виразно зловживаючи словом „хлібороби", а маючи при цьому, очевидно, на думці районові партійні організації, що виступають в їхньому імені, пише: „Напередодні храмових свят хлібороби Лубенського району пишуть у сусідні села: „До нас не приїздіть — храму не буде. Ми працюватимемо на полі . . ."

Після реєстрації в сільській раді новонародженого, батькам видається тепер „Заповідь новому громадянинові", де ясно й виразно зазначено, до чого має прагнути в своєму житті новонароджений, щоб стати „справжньою совєтською людиною". А щоб надати цьому процесові реєстрації ще більшої урочистости, пропонується батькові й матері посадити на своєму подвір'ї, коли народилася дівчинка — берізку, а коли хлопчик — дубок.

Поборюючи релігійні обряди, партійні організації переводять по селах Полтавщини нові совєтські свята: День трудової слави, День механізатора, День тваринника, День снопа, День колгоспних ветеранів.

Що більше, минулого року на Різдво по деяких селах запроваджено й такого роду інновацію: групи комсомольців ходили „щедрувати" до колгоспного начальства, бриґадирів, ланкових та інших „знатних людей", у відповідно спрепарованих щедрівках прославляючи „кращих трудівників села".

А проте, як виходить з партійних „нотаток", селянство, а зокрема молодь, антирелігійну пропаґанду, навіть у нових її формах, не сприймає, і приміщення клюбів, де відбуваються виклади на антирелігійні теми, світять пусткою. Не має також успіху система антирелігійної освіти: „за останні роки із заочних і вечірніх шкіл Лубенського району вибуло понад 8 тисяч учнів".

У московських „Ізвєстіях" з 9-го червня цього року вміщено статтю секретаря ЦК КП Молдавії, Д. Корнована, під промовистим заголовком: „Безбожники, та не войовничі". Секретар ЦК картає в тій статті активістів - комсомольців за те, що вони не виявляють наполегливости і бойовости в боротьбі з „церковниками" і сектантами, а іноді навіть „ганебно відступають". З цієї статті варто навести ось такий уривок:

„Недавно працівники парткому Дондюшанського виробничого управління вирішили в День космонавта провести по колгоспах і радгоспах масові антирелігійні вечори, виступити перед колгоспниками і робітниками з лекціями, організувати концерти художньої самодіяльности і т. д. Місцеві церковники, довідавшись про це, закликали людей не слухати „богохульників", не йти до клюбів. Здавалося б, це зобов'язувало активістів - антирелігійників ще краще підготуватися, дати бій церковникам. Але сталася несподівана річ: заступник секретаря райпарткому А. Курінний раптом наказав відкласти проведення вечорів. Церковники тріюмфували. Щождо безбожників, то вони просто-напросто злякались, не знали, як їм поступити, коли справа ускладнилась . . ."

Що це? Чи не проба сил між віруючими й безбожниками?

„Цей випадок — стверджує секретар ЦК — змушує нас, комуністів, призадуматись. Річ бо в тому, що деякі наші активісти і навіть керівники партійних і совєтських організацій не тільки недоцінюють небезпеку впливів церковників, але й не беруть під увагу тих змін, які зайшли в їх тактиці і засобах. А зміни ці дуже істотні . . ."

Секретареві ЦК видніше, коли так гостро алярмує він партійне керівництво, вимагаючи посилити боротьбу з „чужою нам ідеологією, зокрема релігійною".

В. С-ко

ШПИГУНСЬКІ АФЕРИ

Мюнхен. — „Годуйте шпіонів, будуйте тюрми", — це слова з української революційної пісні. Ця пісня має на думці шпіонів, що ведуть боротьбу з „внутрішнім ворогом", з народніми масами, що борються за зміну режиму. Інша роля належить шпіонам-розвідчикам. Вони стараються викрасти військові пляни й таємниці ворожої держави, щоб підготувати свою країну проти несподіваного нападу. Шпіони, що служать своєю роботою безпеці батьківщини, є в пошані у власній країні, але вони ненависні в чужій країні, де збирають військові таємниці.

Але є ще й інший сорт шпіонів: це такі, що з тих чи інших мотивів стають на службу ворогам своєї країни. Їх назва — зрадники, ренеґати, відступники. В нашій добі маємо „урожай" на таких шпіонів, що служать чужій державі проти власної. Назву ім'я з нашої недавньої історії. В 1919 році у ролі державного інспектора в Запорозькій Групі був Гавришко, комуністичний аґент, який пізніше утік на Схід. Восени 1927 року Гавришко приїхав до Парижу на процес Шварцбарта, хотів виступати як „свідок оборони" убивника Голови Директорії УНР С. Петлюри. Після процесу Гавришко вернувся до Совєтського Союзу.

В 1963-му році відкрито, майже одночасно, шпіонів, що були на службі Москви в Англії, в Німеччині та у Швеції. В Швеції полковник генерального штабу Веннерстром більше як 15 років був совєтським шпіоном і протягом того часу передав Москві всі таємниці оборони своєї країни. В Англії член уряду Гіт заявив у парляменті 1-го липня цього року, що колишній перший секретар посольства Великобританії у Вашинґтоні, Гаролд Філбі, який зник з Бейруту (Ливан) у січні, був тісно зв'язаний з іншими колишніми англійськими дипломатами — Мекліном і Бурджесом, що втекли до СССР у 1951-му році. Про небезпеку, що їм грозила, попередив їх тоді Філбі. Філбі був звільнений із дипломатичної служби, але ніхто не підозрівав, що уже від 1946-го року він був на московській службі. Після звільнення з дипломатичної служби Філбі був рекомендований міністерством закордонних справ редакціям тижневиків „Обсервер" та „Економіст" і працював як кореспондент цих органів на Близькому Сході. Він мав жінку і п'ятеро дітей. Свою шпіонську роботу для Москви виконував так спритно, що навіть його жінка не мала поняття про це.

Дочка колишнього посла ЗДА в Берліні — Марта Додд, що втекла до СССР у 1952 році, дипломати Меклін, Бурджес, Філбі, ці заможні аристократичні шпіони діяли проти інтересів своєї країни. Ще в університеті, під час студій, вони начиталися про „країну свободи" — СССР і стали помагати „світовій революції". Очевидно, заплутавшися в тенетах совєтського шпіонажу, вони вже не могли, навіть коли б і хотіли, вийти із зачарованого кола. Адже Москва передала б у Лондон матеріял про їх службу на користь СССР, і вони мусіли б стати перед суд за державну зраду.

Полк. Веннерстром служив Москві за гроші і під натиском моральним. Зате трійка совєтських шпіонів, що тепер сидить на лаві підсудних у Карльсруге — це люди, яким усе одно, кому служити. Їх імена — Фельфе, Клеменс та Тібель. Усі троє колишні СС, служили в німецькій розвідці за Гітлера, після війни були реґабілітовані і, бувши в Дрездені, пішли на совєтську розвідчу службу. Їм доручено пролізти в центр німецької контр-розвідки в Мюнхені (організація Ґелена — тепер Федеральна Розвідча Служба).

Як спеціялісти від розвідки, та ще й колишні СС, вони мали довір'я на службі в Мюнхені. Фельфе мав доступ до секретних матеріялів Федеральної Розвідчої Служби, фотографував їх і посилав на Схід. Інші двоє йому помагали. В 1961-му році ці „молодці СС" влаштували бенкет в Мюнхені на відзначення „ювілею" десятиліття своєї служби Москві.

Як міг Фельфе і його побратими СС здобути довір'я в розвідчій службі Західньої Німеччини? На суді виявилося, що совєтська розвідка давала своїм „квочкам", посадженим у „гнізда" в Мюнхені, певні інформації про інших своїх аґентів, що діяли в Західній Німеччині. Фельфе допомагав федеральній розвідці в Західній Німеччині ловити цих совєтських шпіонів. Таким чином Фельфе здобув собі велике довір'я у Мюнхені. Але одночасно, маючи доступ до секретних документів, він видавав на заріз розвідників організації Ґелена, що діяли на Сході.

Необережність Федеральної Розвідчої Служби була дуже велика: відомо було, що Фельфе, Клеменс і Тібель мали родини в Дрездені, в совєтській зоні Німеччини, і через те міг бути на цих СС совєтський натиск. Тепер ці „три мушкетери" стоять під судом. На процесі виявилося, що їм на службі Москви добре жилося, Фельфе купив собі в Баварії дім, а Клеменс заявив, що він „не такий дурний": він пив - гуляв і забавлявся . . .

За вірну службу ці шпіони одержали від Шелепіна з Москви подяку і додаткову нагороду — по 2 000 марок на брата . . .

П. А.

ЯК МІСЯЦЬ ЗАТЕМНИТЬ СОНЦЕ

В найближчу суботу, 20-го липня, буде затемнення Сонця. Його буде видно на всьому просторі північно - американського континенту, від Тихого до Атлантійського океанів.

Але треба відрізняти повне затемнення від так званого часткового. В зоні повного затемнення Місяць закриє увесь круг Сонця на короткий час так, що стане темно, немов уночі, а на небі появляться зорі і плянети. По обох боках цієї доволі вузької зони (у теперішньому затемненні біля 60 миль ширини) простягатиметься широкий простір, що обійме всю територію ЗДА і Канади, де затемнення буде часткове. Тут Місяць закриє частину соняшного круга, і то тим більшу, чим ближчою буде місцевість до зони повного затемнення.

Щоб спостерігати незвичайне явище повного затемнення, треба бути у тій вузькій смузі, вздовж якої пробігатиме пляма так званої глухої тіні Місяця, що, ніби тінь гнаної вітром хмари, з величезною швидкістю порушатиметься по краєвиду.

Найвідповідніше місце для спостерігання — центральна лінія затемнення в самім осередку згаданої смуги, бо тут затемнення триватиме найдовше.

Затемнення почнеться в Японії враз із сходом Сонця, а берегів Америки воно досягне на Алясці біля острова Кунівак близько 60-го рівнолежника північної ширини коло год. 9:30 перед полуднем аляскинського часу. Перетявши 60-ту паралелю, подасться дещо на північ і проходитиме на південь від відомої гори МекКінлі, а порушаючись далі на схід, перейде через границю Канади коло 10 год. перед полуднем, перетявши аляскинську автостраду.

В Канаді смуга повного затемнення перейде через території Юкону і МекКензі. Тут над річкою МекКензі лежить форт Сімсон дуже близько центральної лінії і того місця, де затемнення триватиме найдовше — 99.7 секунди, бо припаде майже на саме полудне (12:33 тихоокеанського часу).

У дальшій своїй дорозі на південний схід смуга перейде через Озеро Невільників, перетне 60-ту паралелю і, переходячи попри озеро Атабаска, опиниться у північній частині Саскачевану, звідки вже недалеко до Манітоби.

В Манітобі смуга повного затемнення перетнеться із залізничим шляхом, що йде з Вінніпеґу до Черчілу над Гадсонською затокою на 800-ій милі цього шляху. Тут повне затемнення буде видно о год. 3:10 центрального часу і триватиме 90 секунд. Окремий поїзд повіз туристів з Вінніпеґу вже 18-го липня на місце затемнення.

У Манітобі і Онтеріо напрям смуги буде такий, що вона пройде близько затоки Джеймса і тут переступить границю до Квібеку зараз за 80-им південником, де також перетне 50-ий рівнолежник.

В провінції Квібек зона повного затемнення пробігатиме між 50 і 45 рівнолежником. Час повного затемнення — від 4 год. до 4:44 східнього часу. Його тривалість скоротиться до 65 секунд. Переступивши між містами Монтреалом і Квібеком ріку св. Лаврентія, зона повного затемнення вступить знову на терен ЗДА в стейті Мейн, перейде через Кембридж, Декстер, курорт Банґор. Останнім місцем для обсервації буде гора Каділлак на острові Мавнт Дезерт, що підіймається до висоти 1 530 стіп. Звідси буде видно, як тіньовий стіжок Місяця наближатиметься і відходитиме.

Відносно часткового затемнення треба сказати, що обсерватори на сході ЗДА бачитимуть більше затемнення, як ті, що на заході, бо вони перебуватимуть ближче граничної лінії повного затемнення. В західній Канаді це будуть ті обсерватори, що живуть далі на півночі, у східній навпаки, — ті, що живуть далі на півдні. Величину затемнення, так звану фазу, визначаємо відсотком діяметра Сонця, що закриває Місяць у той час, коли осередки обох кругів знаходяться найближче один до одного, тобто під час максимуму затемнення.

На кінець перестboard: на Сонце, навіть сильно притемнене, не можна дивитися безпосередньо без відповідної охорони ока, а тим більше крізь оптичні інструменти, що не мають фільтрів. Треба пам'ятати, що шкідливими для ока є також ті промені, яких ми не бачимо — позафіолетові і передчервоні. Були вже численні випадки пошкодження, а то і утрати зору, особливо у дітей.

Теодор Калитовський

Дітройт, Міш.

Олекса Грищенко

МОЇ ЗУСТРІЧІ Й РОЗМОВИ
З ФРАНЦУЗЬКИМИ МИСТЦЯМИ

(IV)

Отож, бігав я по Парижу із своїми ґвашами не раз і не два. І таки добігався. Зайшов в одну ґалерію при вулиці ля Боесі. „Знаєте, — сказав мені поважний маршан, — ваші праці не з моєї ділянки, зайдіть краще до Поля Гійома, тут недалечко, число 54. Але не говоріть йому, що це я вас до нього послав". Це був п. Девалькур, маршан картин старовинних майстрів. Він пізніше, не знаю де, придбав низку моїх олій.

Несміливо зайшов я в ґалерію під ч. 54. В ґалерії ні данґлика . . . Щоб люди не засиджувалися, подумав я. На стінах великий Дерен („Свята вечеря"), кілька Утрільо, Кіріко. В глибині заля неґритянської скульптури. З кабінету вийшов Поль Гійом, розклав я йому на долівці цілу панораму моїх ґвашів-акварель. „Яким способом намалювали ви свої ґваші?" — запитав, пильно зблизька розглядаючи один. Молодий, рішучий, різкий мовою і рухами. Правильних рис кругляве обличчя з темними вусами, тверде підборіддя. Не говорив, а рубцював словом: „Звідки ви, хто ви?" Балакав зо мною більш як годину, позираючи час від часу на годинника. „Ви скидаєтесь на Модільяні, — сказав. — Ось адреса Зборовського. Не кажіть йому нічого про вашу візиту в мене . . ."

Поль Гійом! Чи думав я тоді, що він стане наймогутнішим маршаном світу? А всі знають, з якої ґалерійки почав він свою кар'єру. Нещодавно мадам Гійом дала Люврові понад мільйон долярів, щоб перебудувати музей Оранжерії і спорудити другий поверх для виставки збірки її чоловіка. Париж звав її мадам Вальтер, всемогутньою і невмирущою: із свого личка змінила вона щось із тричі шкіру. На одному аристократичному авкціоні, де був „увесь Париж", я їй так і сказав: „Чи ви не маєте сорому бути завжди молодою? . . .

Ніяк не забуду моїх відвідин у мадам Гійом після смерти її чоловіка, у її фараонському помешканні на четвертому поверсі нового дому, з виходом на Бульонський ліс, біля Нейї. Ціла амфіляда заль. Стіни викладені дорогим мармуром, ледь рожевим, то знову смараґдовим. Скрізь хапають за очі найліпші Сезани, Ренуари, Дуаньє Руссо . . . Уніки! Ще перед домом бачив я, як з вантажного авта витягали з соломи картини, що вернулися з якоїсь виставки за морем.

Поль Гійом не помилився. Зборовського розшукав я зараз. Ім'я цього маршана гриміло тоді по всьому Монпарнасі. Поет. З русявою борідкою, на чоло звисає романтична чуприна. Говорить м'яко, з польським акцентом. І наче завжди дрімає. Все наобіцяє так легко і солодко . . . „Залишіть мені ваші речі, вони мене цікавлять". Приніс я йому „Грецію", три десятки композицій на міцному фінляндському картоні.

Зборовський відкрив не одного маляра з Монпарнасу, Модільяні також. Ставив йому на стіл кварту вина-пінару, зачиняв його на ключ у своєму сальоні і казав: „працюйте!" І Модільяні працював. Помер молодим восени 1921 р., за місяць до мого приїзду в Париж.

Влітку 1922 р. я втік від холодних безнастанних паризьких дощів і знову опинився під божественним небом Геллади. Через рік повертаюся з новим доробком у Париж. „Що ж, ви задоволені?" — весело привітав мене в своїй ґалерії Гійом. — „Чому?" — „Як то чому? Тут у мене були виставлені ваші грецькі композиції, побіч з творами найбільших майстрів. Ви нічого не знаєте? Йдіть зараз до Зборовського, він продав д-рові Барнесу 14 ваших речей!"

Такий то був Зборовський. Заховав мою славу і поклав у гаманець мої гроші. З Атен я протягом місяців писав йому, і на чотири мої листи жадної відповіді! І тепер у Парижі бігав щодня до „милого" маршана, ждав на нього, а він, бува, ускочить: „Не турбуйтесь, Грищенко, скаже, витягаючи з кишені якусь цидулку, — ось чек, завтра, завтра . . ." Дужий Кіслінґ, у якого Зборовський також набрав образів, бив кулаком по столу і кричав: „Давай гроші! В Ротонді ти ласуєш лянґустами на наші сльози!" Рятував нас Поль Гійом. Подзвонив, загрозив, що коли до завтра не виплатить грошей, то напише д-рові Барнесу. А Зборовський знав, що в Парижі Гійом — наче секретар Барнеса.

Влітку 1923 р. новий приїзд до Парижу д-ра Барнеса, багатющого філядельфійського лікаря-винахідника, надзвичайно розворушив Монпарнас, Батіньоль, Монмартр . . . Визирали, розпитували потайки, спали в коридорі готелю американського мецената. Проте, вся кампанія на Барнеса в монпарнаській фортеці Зборовського, де він зібрав гору картин, закінчилась фіяском. Химерний д-р Барнес не закупив у Зборовського жадного образу, навіть носа не показав до нього. Сама мадам П. Гійом глузувала з мене: „А ви не хотіли давати мені на продаж ваші картини, мовляв, ви обіцяли Зборовському дати тільки йому на комісію". — „Ось мистець Грищенко, казала вона Барнесові в кабінеті, де він пишно сидів за столом із своєю дружиною, вразливою американкою і секретарем — Гійомом. Д-р Барнес говорив щось по-англійському з Гійомом, поглядаючи на мене. „Що доктор говорить?" — спитав я його. — „Він каже, що ви поганий маляр", — зареготав він, поглядаючи на Барнеса скоса.

Восени того року я мусів залишити робітню при вул. Бо-з-Ар ч. 9, де успішно опрацьовував більші композиції і цикл „Париж". Поль Гійом знайшов мене вже в новому помешканні при вул. Катрфаж ч. 4, хвилина ходу від Жарден де Плянт. „О, жартував, тут краще живете, ніж я!" Закупив 10 картин, у тому числі кілька великих. Від'їжджаючи з ними в таксі, гукнув жартом шоферові: „54, вулиця Лювр . . ." Кепкував з мене, бо то була адреса музею Лювр. . . А все таки прийшов час, коли в тому Люврі в приявності директора всіх музеїв Франції Жоржа Саль комісія з 26 консерваторів паризьких державних („національних") музеїв розглядала мій килим-ґобелен „Кань" — і прийняла його до збірок Музею модерного мистецтва. Цей музей — переддвер'я Лювру, бо твори живучих мистців принципіяльно в самому Люврі не виставляються.

На другий день був я в ґалерії Гійома. Він мені заплатив за 10 моїх картин і дав дозвіл виставити найбільшу з них в Осінньому Сальоні. Доручив зазначити в каталозі Сальону, що та картина належить ґалерії Гійома. Після цього мої заздрісні колеґи бігали до нього розпитувати, чи він справді купив мої картини.

ЮВІЛЕЙ ГРИГОРІЯ КИТАСТОГО В МІННЕАПОЛІСІ

Український хор „Дніпро" в Твін Сіті, Мінн., з Ювілятом Гр. Китастим та дириґентом п. М. Бринь.

16 червня в культурно-громадському житті українців Міннеаполісу і Сейнт-Полу відбулась визначна подія. Заходами хору „Дніпро" влаштовано Ювілейний Концерт, присвячений 30-літтю професійної кобзарської праці дириґента і композитора Григорія Китастого, на який з Каліфорнії прибув сам ювілят.

Про хор „Дніпро", його ролю в українському культурно-мистецькому житті на терені наших обох міст, уже не раз писалося в пресі. В ньому об'єдналися кращі вокальні сили з різних парафій, які з самопосвятою служать мистецтву рідної пісні. В наслідок наполегливої і самовідданої праці адміністратора хору п. інж. Івана Яновича і дириґента хору п. Миколи Бриня, за п'ять років існування хору з неорганізованої „сирої" маси співаків виробився вишколений високо-культурний ансамбль. Праця хору обіймає різні ділянки. Інколи хор виступає перед американською авдиторією, знайомлячи чужинців із здобутками нашої музично-вокальної культури. Спорадично він влаштовує зустрічі (у формі лекцій чи концертів) з нашими мистцями, що перебувають поза межами Міннесоти. Крім того, він видає свій бюлетень тримісячник „Вісті", в якому містить статті, присвячені різним діячам нашої музичної культури, знайомить читача з новинами українського музично-вокального життя в Америці, Канаді і Европі, друкує популярні лекції з теорії співу, подає календар місцевих подій. Одне число „Вістей" було присвячено Гр. Китастому. В ньому була уміщена цікаво і живо написана автобіографія ювілята, а крім того його ж фаховий нарис: „Слідами кобзарського мистецтва від Остапа Вересая по сьогодні".

Програма ювілейного концерту була добре складена і мала на увазі продемонструвати різноманітність композиторської творчості Гр. Китастого: твори для хору і бандури, для сольоспіву з фортепіяновим супроводом та для фортепіяна, обробки народних пісень для бандури, композиції на релігійні теми.

Вступне слово українською та англійською мовою виголосив Голова Управи Хору п. інж. І. Янович.

В першій частині концерту виконано сольоспіви з фортепіяновим супроводом та прелюд на фортепіяно, в другій — більш монументальні твори для хору і бандури.

Добрі солісти (сопрано — Оксана Бринь, бас-баритон М. Даниленко, тенор М. Ковалевський), прекрасний спів хору, нарешті артистичний виступ самого ювілята — все це забезпечило концертові великий успіх і викликало гарячі оплески з боку численної авдиторії, яка заповнила залю Бентон-Гол. Виконано (за порядком такі речі:

1. М. Ковальський: „Любисток" (слова Г. Черінь) і „Лебеді" (слова М. Ситника).
2. М. Даниленко: „Ти слухаєш, Дніпре" (слова О. Лубської).
3. О. Бринь: „Колискова" (слова Б. Олександрова) і „Нагадай, бандуро" (слова М. Калюжної).

Акомпаніювала пані Марія Шомер.

Піяністка К. Цареградська з належною скромністю виконала мажорний прелюд. Багато слухачів були приємно вражені, коли дізналися, що в репертуарі Гр. Китастого є речі, писані лише для фортепіяно.

Після виступів солістів з'явився на сцені з бандурою в руках, загримірований під „Перебендю" (білі полотняні штани і сорочка, сиві вуса, з пеньком замість стільчика і хлопчиком — поводирем, сам ювілят. З глибоким чуттям він виконав „Думу про Сагайдачного", пісню про Явтуха, який віз на базар гроші, та „У сусіда хата біла", виявивши при цьому не лише музично-вокальні, але також добрі акторські здібності. Йому піднесені були китиці квітів, (від Хору „Дніпро" та Українського Золотого Хреста, після того пан інж. Янович зачитав назви багатьох організацій та імен, багатьох приватних осіб, які надіслали привітальні телеграми і листи.

Після зачитання списку привітань Голова Управи Хору оголосив, що Хор „Дніпро" обирає Гр. Китастого своїм першим почесним членом і вручив йому Грамоту.

В другій частині концерту хор „Дніпро" виконав визначніші хорові твори композитора, різні щодо змісту і жарту: релігійне „Отче Наш", маршові „Карпатські Січовики" і Вставай народе" (соліст М. Даниленко), обі обробки народних пісень для хору і ліричну „Ой, дівчино, шумить гай" та жартівливу „Ти до мене не ходи, куций, коротенький", а на закінчення геройчну „Пісню про Тютюнника" (солісти М. Даниленко та М. Ковалевський). Хор співав з великим піднесенням, публіка влаштувала йому овацію, вимагаючи наддатків. Повторено пісню про Тютюнника.

Після концерту в ресторані чудового новозбудованого готелю „Кеп Тауер" відбувся в приємній родинній атмосфері бенкет на честь Гостя. Під час вечері виступало багато промовців, які тепло вітали його з 30-річчям праці, як бандуриста, директора і композитора підкреслювали значення його діяльности як довголітнього керівника Капелі Бандуристів для пропаґанди української справи, бажали йому здоров'я і дальших успіхів в роботі. Між промовцями був і брат Іван, член Капелі Бандуристів в Дітройті, який на це святкування спеціяльно приїхав до Міннеаполісу. Всім їм зворушено відповідав ювілят. Він сердечно дякував хорові „Дніпро" за влаштування ювілею і за чудовий спів, зупинився на останніх 30 роках свого життя як професійного бандуриста, підчас яких він ніколи не розставався з бандурою, що була йому відданою в найтяжчій хвилини життя (як це було за часів перебування в концентраційному таборі у Гамбурзі). Він підкреслив, що кожен мистець мусить наполегливо працювати, щоб дати досконалий твір (одного таланту не досить!), і що все, написане ним досі, його не задовольняє, — хотілося б дати щось краще, досконаліше. Кінчаючи, він сказав, що цей вечір залишить у нього незабутнє враження і буде одним з найкращих спогадів у його житті. На прощання він проспівав під акомпаніямент бандури „Та не спав я нічку" і „Колискову" (Ой люлі — люлі) та майстерно виконав на бандурі „Музичний момент" Шуберта. Для присутніх це була приємна несподіванка.

На закінчення всі, що були на залі, з піднесенням проспівали (під чудовий акампаніямент ювілята) марш „Україна" („Темними хмарами вкрита руїна"), а потім „Многая літа" дорогому Гостеві...

Подяка і признання належить хорові „Дніпро" особливо ж голові Управи п. інж. І. Яновичу та дириґентові п. М. Бринь за величезну працю по організації цього незабутнього Ювілею!..

Ол. Филипович

Пам'яті військовика громадянина і — поета

18-го червня минув рік, як у Ню Йорку помер несподівано, на удар серця, Михайло Курах, кол. підполк. київських Січових Стрільців, артилерист, інженер - агроном, активний громадянин і військовий історик. Але згадуючи про всі ці його прикмети, як вояка й людини - громадянина, автори некрологів, а між ними автор цих радків, промовчували його хист, як поета. Може тому, що він сам не любив про це говорити і згадував своє віршування радше жартма, а то й із іронією, як про гріх молодости. Аж ось, після його смерти й похорону пригадався Михайло Курах і як поет. Пише про це його брат, артист-маляр, Іван Курах: „... В його доволі богемістичній кімнаті в Клівленді я знайшов понад 500 рукописів. Вони з різних ділянок: економічні студії, нариси з життя в концентраційних таборах, військово-історичні праці, оповідання, спроби в драматургії і два зшитки поезій, писаних між роками 1914 — 53" . . . Ті два зшитки віршів, Іван Курах, який постійно живе у Швайцарії, забрав з собою, виїхавши назад в Европу, і видав власним коштом частину тих віршів — разом 55 — окремою книжкою п. н. „Перед брамою", на 128 стор. друку, у друкарні „Бібльос" у Мюнхені.

Якого критерія тримався видавець при виборі окремих віршів із цілої поетичної спадщини Михайла Кураха — він сам не каже, бо зазначає тільки, що хотів просто „цією скромною збіркою вшанувати пам'ять Покійного". А втім, ця збірка становить таку гармонійну цілість своєю тематикою, тоном і настроєм, що це не могло статися випадково. Ця внутрішня гармонія спаює не тільки одні з одними вірші, але й вірші та ілюстраційну частину книжки. Може навіть це деяка кривда для Михайла Кураха, що взявши в руки його поезії „Перед брамою", читач перш усього захоплений — технічним виданням, чи, точніше, ілюстраціями Івана Кураха. Це альбомне видання ,на крейдовому папері, з 21 репродукціями образів Івана Кураха, по одній на окремій картці. І не відомо, чи артист - маляр, видавець збірки віршів, добирав їх до прикметного для того мистця жанру, експресіоніста - песиміста, закоханого у сірих барвах і чорно - білих контрастах, — чи він достосовувався тільки до знайденого тексту. Загальний настрій отієї збірки віршів — похмурий, сумний ,інколи повний розпачу, і всі вони наче наставлені на ту мандрівку у вічність, що її символізує заголовок „Перед брамою". І такі ж образи Івана Кураха, що їх репродукції становлять ілюстраційну частину книжки. Його „Шлях перемоги" це розсіяні трупи, — його „Шляхи" — це безкрая засніжена пустеля з телеграфними стовпами, наче кістяками на цвинтарищі, — його „Вулиця міста", — це крута безлюдна доріжка між кам'яними халупами, його „Ліс" — це голі стовбури без одного листка, — на обличчях його „Матерей" нема нічого більше, як лиш журба, а його „Мати і дитина" — це тільки сильвета закутаної чорної постаті серед сніговії. Але кожний з тих образів — сильний, приковує увагу, залишає глибоке враження, характеристичний для таланту цього сучасного мистця.

Можливо, що ті небуденні репродукції притолочують вірші, що їх вони ілюструють, — а, може, й підтягають вгору. Всі ці вірші — це лірика: видавець — згідно з бажанням Автора, як указує автограф — поділив збірку на три частини, „Перед брамою", „Вітер з України" та „З мого альбому". Але насправді всі ці вірші пронизані глибоким патріотизмом і пов'язані з українською визвольною війною та її — прогрою. Це й виправдує видання, що не впорядкував віршів хронологічно: хоч вони з різних років, проте читач цього не завважує. Здебільша це ще дійсно „гріхи молодости" автора: ще навіть з 1918 і 1920 рр., потім із 20-х і 30-х рр. Найновіша дата під віршом „На Ігоревім полі" — 1947. Проте можливо, що найновіший той, який — без дати — стосується сучасної військової тематики:

„Атомний час, атомна зброя,
А душа й серце як були...
Бунтарні стежі серед поля
У вічність давно одгули...

Лише могили на сторожі
І хрест самотній, як чернець...
Хто ж переможе в цій боротьбі:
Воїн, інженер чи мистець?...

Єднаються ворожі лави,
Одна команда і ранжир,
А проти них в єдиній снаги
Воїн, мистець і інженер.

Ідуть вони й віки тривожать,
За ними час, за ними рух.
Та їх ніхто не переможе,
Бо їхня зброя — Дух!"

З отого вірша бачимо, що автор не відставав від життя і не потапав мріями тільки в минулому чи пустословому майбутньому. В житті реаліст, повний невтомної енерґії громадський діяч, ще тільки замолоду друкував деякі вірші по альманахах, а потім скривався з ними. Тому і не можна статити до нього завеликих вимог і стосувати до його поетичної творчости суворих критерій. Маючи безумовний поетичний талант, він не прив'язував до нього великої ваги і не розвивав його. Тому й метрика його віршів нескладна. Брат — видавець пише у вступі до „Перед брамою", що він не вносить ніяких змін у те, що видає, бо хоче, щоб читач познайомився з тими віршами „у тому первісному вигляді, як вони виникли з-під пера Покійного — в усій їхній безпосередності". Маємо враження, що все ж варта було дати ті вірші перед друком переглянути будь-котрому з наших поетів, які були б, без найменшої шкоди для характеру безпосередньости, виправили деякі такі мовні й наголосні помилки, які постали просто тому, що впродовж 40-ка чи 30-ти років наша мова, як усе живе, пішла вперед. У віршах воно має особливе значення, бо пов'язане з ритмікою і римами.

Але це дрібниці на тлі тієї цілі, яку мав на увазі видавець, та яку він напрочуд осягнув: на найкращий, найкультурніший лад доказав свій пієтизм до передчасно померлого брата і з життєпису Михайла Кураха виявив ту сторінку, якої Покійний Вояк - громадянин не має потреби соромитись: що він був також поетом.

І. Кедрин

Успіх молодої студентки

Ляриса А. Сас-Погорецька

Дня 7 червня ц. р. на Іллинойському Університеті в Чікаґо в величавих приміщеннях МекКормік Плейс відбулась цікава врочистість — градуації студентів медичного центру цього університету.

На відділі фармації одержала ступінь бакалявра одинока українка панна Ляриса А. Сас-Погорецька, дочка ветеринарного лікаря д-ра Романа і Марії з Чорніїв-Погорецьких. Її життьовий шлях є замітний тим, що усі свої студії відбувала вона в різних країнах свого нового поселення. Народну школу відбула вона в Бразилії, середню в Боготі Колюмбія. 1959 р. разом з рідньою переїхала вона до ЗДА і цього самого року вписалася на перший рік фармації. Вона є членом студентського товариства „Обнова", в часі своїх студій з замилуванням багато часу присвячувала музичним та балетним студіям. За свої наукові осяги під час студій одержала з Чікаґського університету стипендію на дальші студії з ділянки фармакології.

Градуантка та її батьки є членами 399 відділу УНСоюзу в Чікаґо.

Шевченківські роковини у Філядельфії

Учительська громада при церкві св. Андрія у Філядельфії разом з о. М. Борисенком відзначила 10 березня річницю Тараса Шевченка. Святочний вечір відбувся за участю усіх без винятку учнів школи українознавства. І в цьому сила тих роковин, бо кожний учень, починаючи від чотирирічної Зої Зінченко і аж до учительського персоналу разом із священиком, що для прикладу учням і сам деклямував, брав участь у цій імпрезі. Учителька пані Люба Деменчук побудувала так свій реферат про життя та творчість Тараса Шевченка, що всі учні деклямаціями або співами вмішувалися в доповідь. Діти тут народжені також деклямували вірші Шевченка.

У згаданому вечорі брали участь такі особи: Деменчук Люба, Несен Дмитро, Борисенко Катя, Деменчук Лариса, Зазелінська Павліна, Мартинець Степан, Несен Михайло, Качанович, Коберник Юрко, Брозда Микола, Зінченко Зоя. Оркестра виступала в складі: скрипка — Дем'янчук Олександр, боян — Зозулянський Петро та Деменчук Леонід. Гарно виконали „Реве та стогне" та „Гриця". Учні і присутні відспівали „Ще не вмерла Україна", і на цьому закінчився вечір.

З. Дончук

Короткі вісті

● У Британії прем'єр Гаролд Мекміллен і лідер соціялістичної опозиції Гаролд Вілсон погодились, щоб не продовжувати в парляменті ніякої дебати над справою журналіста Г. А. Філбі, щодо якого уряд признав недавно, що Філбі був тією особою, яка перестерегла в 1951 р. совєтських шпигунів, британських дипломатів Доналда МекЛіна і Гю Бурджеса, що за ними стежить контррозвідка. Тоді ті два шпигуни встигли втекти за залізну заслону. Вони є на службі в Москві.

● Колишній німецький старшина служби безпеки, 45-річний Гайнц Фельфе, якого тепер судять в Карльсруге за шпигунську роботу в користь Совєтського Союзу, виявив на розправі, що зрадив його один большевик Клімов, з совєтської шпигунської централі в Москві, який втік був до Фінляндії і там зголосився до американців. Разом із Фельфе судять за шпигунство ще двох німців.

● Фідель Кастро, диктатор комуністичної Куби, заявився рішуче по стороні Москви в спорі між Москвою і Пейпінґом та заявив, що він також є прихильником „співіснування". Кастро твердив, що його режим ще ніколи не був такий сильний і тривкий, як тепер та що ані на Кубі не буде проти його режиму повстання, ані в Америці не матимуть успіху прихильники інвазії проти Куби.

● До Вашинґтону прибули 72 абсольвенти школи, яка існує при головній кватирі Північноатлантійського пакту (НАТО) в Парижі. Командантом тієї високої школи є італійський генерал Умберто де Мартіно. Президент Кеннеді, промовляючи до тих старшин заявив, що збереження західнього оборонного бльоку НАТО є необхідне для справи волі і миру цілого світу.

● Лідер китайських націоналістів, маршал Чіанґ Кай-шек, підтримав в пресовому інтерв'ю своє раніше передбачення, що в цьому році спалахне в Китаї повстання проти комуністичної влади. Він заявив: „Рік 1963 ще не скінчився. Стежіть за подіями в південних провінціях Китаю".

26-ий КУРІНЬ ПЛАСТУНОК ім. ОЛЕНИ СТЕПАНІВ в ДЖЕРЗІ СИТІ

з великим болем ділиться сумною вісткою з Українським Громадянством, що у Львові дня 11-го липня 1963 р. померла

ПАТРОНКА НАШОГО КУРЕНЯ

Д-р Олена СТЕПАНІВ

пластун-сеньйор, хорунжий УСС, чотар УГА.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ПРЕЗИДЕНТ ТАНҐАНЬІКИ У ЗДА

Президент африканської республіки Танґаньіки Юліюс Нієрере перебуваючи у ЗДА, був гостем президента Кеннеді у Білому Домі. На фото: президент Кеннеді і Нієрере під час грання державних гимнів на подвір'ї Білого Дому.

12,718.71 долярів на побудову пам'ятника Шевченкові із Клівленду, Огайо

Збіркова акція на побудову пам'ятника Шевченкові проходить в місті Клівленді в основному успішно. Місцевий Комітет Пам'ятника Шевченкові, під головуванням п. Д. Шмаґали і референта Збірки п. В. Ільчишина, вже охопив 34 організації і установи та 1,043 громадян, які зложили датки в сумі 11,172.17 долярів, а безпосередньо до Красвого Комітету надіслано датки в сумі 1,546.54 долярів.

З жертводавців на першому місці стоїть Громадський Комітет, що дав $ 1,000 з прибутку Шевченківської академії 1961 року, за ним Українська Щадниця „Парма Щаднича Каса" — $ 500; Окружні Відділи УНСоюзу — $ 300; УНПоміч, 125 Відд. — „Вільні Козаки" — $ 200; УНСоюз, 336 Відділ — Товариство „Сокіл" $ 110, а далі по $ 100 дали: УНСоюз, 102 Відділ — Брацтво Св. Петра і Павла; УНСоюз, 364 Відділ — Брацтво Св. Василія; УНСоюз, 240 Відділ; УНСоюз, 334 Відділ — Товариство ім. І. Франка; Український Народний Дім; Український Хор ім. Т. Шевченка; Т-во „Вільна Україна", 312 Відділ УРСоюзу. 16 організацій зложили від 25 до 75 дол., а 14 організацій дали менше 25 долярів.

З індивідуальних жертводавців, по 100 і більше долярв зложили пп.: Мураль Франко Василь, д-р Фаріон Дмитро, Ґатз Осип, Молески Михайло і син Василь, Парило Леонід, Шанковський А., Шмаґала Дмитро і Борис.

Від 25 до 75 долярів зложили: Школьник Теодат і Олександра, д-р Андрієвський Борис, д-р Дейчаковський Микола, Ґатлан Теодор, Гірняк Микола і Процик Микола, Голубець Григорій, д-р Грушкевич Микола, Ільчишин Василь і Ольга, Калиневич Іларіон, Ковбаснюк Трохим, д-р Левицький Вітовд, Малицький Омар, д-р Орловський М., Погонець Кирило, Гвоздецький Іван, Хіжняк Карпа, д-р Дубицький І., Олійник Олекса і Наталія, Труш Марія, Антонович Тарас, Бачинський Леонід, Баслядинський Мирослав, Білінський Іван, Бобечко Микола, Богонок Петро, Бурий Тарас, Бурлій Микола, Холодняк Іван, д-р Хомин А., Данилевич М., Демер Іван, Диба Іван, Дучинський Володимир, Дзядиґа Ярослав, Фур Іван і Стефанія, Галяревич Степан, Юник Томас, Кікта Степан, д-р Клос Олександер, Кльований Яків, Колодій Михайло, д-р Комарянський М., Коваль Григорій і Іван, Крижанівсньккй Микола, Міхняк Б. І., д-р Мовчан Юліян, Мозоловський Степан, Олесницька Марта, Панас Іван, проф. Пап Михайло, Почтар Роман, Попель Ярема, д-р Сагайдак Л., д-р Симліпски, Снігуровський Володимир, Стрілець Іван, Шалопій Онуфрій, Шолудько Петро, Тарнавський Іван, Тимків Михайло і Варка, Валюх Анатоль, Василюк Іван, Волянський Василь, Задорецький Микола, Зенчак Степан, д-р Жґута Андрій, Жовтяк Василь, Жук Василь, Іващенко О., Марцінюк Й. з родиною.

Менше 25 долярів зложили 1,058 осіб.

Всі жертводавці, що зложили даток в 25 і більше долярів, протягом липня місяця, одержать Грамоти Подяки з кольоровим автопортретом Т. Шевченка. Хто доповнить даток до 25 долярів, той також одержить Грамоту Подяки.

На жаль, у збірковій акції міста Клівленду не всі українці прийняли участь. Стверджено, що 519 осіб ще не зложили свого датку і тим не виявили своєї участи у цій великій історичній акції побудови Пам'ятника найбільшому Синові України Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. Місцевий Комітет Пам'ятника Шевченкові звернеться ще раз вже листовно окремо до кожного, хто не зложив свого бодай мінімального датку, і треба сподіватися, що в Клівленді не буде українців та української установи й організації, які не виконали б свого національного обов'язку до пам'яті Великого Пророка України.

Комітет Пам'ятника Шевченкові.

У Південному В'єтнамі державні власті переслідують буддистів

Сайгон. — Буддисти в Південному В'єтнамі, що їх лідери офіційним листом до президента Нґо Дінг Дієма заповіли відновлення протирежимових демонстрацій, розпочали вуличні демонстрації, що їх проте відразу брутально здавила поліція. Уряд зосередив поліцію і військо, які кожну спробу буддистів збіратися на вулицях негайно розганяли, б'ючи буддистських монахів і монахинь та переводячи масові арештування. Уряд змобілізував також пожежну сторожу, щоб не допустити до повторення акту самогубства — самопідпалом фанатичних буддистських монахів. Тому, що буддисти становлять 70% населення Південного В'єтнаму, яке нараховує коло 15 мільйонів осіб, то американські керівні кола стурбовані цими подіями, слушно передбачаючи, що вони матимуть дуже шкідливий вплив на хід воєнних операцій проти комуністичних партизанів. Тому американська амбасада у Сайгоні настоює, щоб уряд Нґо Дінг Дієма відновив переговори з провідниками буддистів та не переслідував власних громадян на релігійному тлі.

В Британії переведуть уніфікацію проводу всіх збройних сил

Лондон. — Британський уряд проголосив „Білу Книгу" з проєктом першої в історії Британії уніфікації проводу й відповідальности за збройні сили Британії. За тим проєктом має бути покликане до життя об'єднане міністерство оборони за зразком американського департаменту оборони. Внаслідку такої реформи будуть скасовані існуючі дотепер „суверенні" адміралція, уряд війни і міністерство летунства, зате буде створене становище „державного секретаря для справ оборони". Дотеперішній секретар оборони матиме за завдання тільки відповідати за річний бюджет у висоті круглє 5 більйонів дол. (одна десята бюджету ЗДА!) та за персональний склад збройних сил, що охоплюють 400.000 військовиків, чоловіків і жінок, і 400.000 цивільних. Зате вся військова політика, проблеми військової стратегії та координація всіх родів збройних сил будуть завданням і відповідальністю одної людини. У тій „Білій Книзі" признається, що такою людиною мусить бути хтось, хто має знання військових і політичних справ. Вся ця реформа має бути ще ухвалена окремим законом. Вона має ввійти в життя 1 квітня 1964 року.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ В ПАРКАХ НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк.— Оркестра Ґолдмана виконувала під час свого виступу в парку Проспект у Брукліні в четвер 18 липня українські народні пісні в обробітці Л. Коссаковського з Йонкерсу. Цей концерт українських народних пісень буде повторений згаданою оркестрою в п'ятницю 19 липня в Центральному Парку і передаваний радіостацією WNYC того ж дня о год. 8:30 вечора.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

Зі спорту

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА

Вислідн гор минулого тижня:

Вінер С. К., Австрія — Ґальсінґборґ, Швеція 3:0.

Уйпешт, Мадярщина — Беленензес, Портуґалія 1:0.

Динамо, Юґославія — Валядолід, Еспанія 5:2.

Динамо, Юґославія — Беленензес, Портуґалія 3:2.

Уйпешт, Мадярщина — Вінер С. К., Австрія 6:1.

Ґурнік, Польща — Валядолід, Еспанія 5:1.

Австрійці записалися в зустрічі зі шведами гарною перемогою, але зовсім заломилися в змаганнях зі сильними мадярами, претендентами на чемпіонат другої групи М. Ф. Ліґи. Мадяри після перемог над поляками, портуґальцями й австрійцями мають всі вигляди на перше місце. Перед ними ще тільки важкі змагання з юґославами, та з двома слабшими противниками, еспанцями і шведами, які займають в показнику два останні місця. Найбільше воріт здобули досі напасники Юґославії, але їхні оборонні лінії пропустили п'ять воріт. Мадяри мають в молодому середущому напасникові Ференцові Бене (18 років) короля стрільців другої групи. Минулорічні чемпіони другої групи портуґальці розчарували, сходячи переможеними в зустрічах з мадярами і юґославами.

Показник другої групи М. Ф. Ліґи
Стан з 15 липня 1963

	Точки	Ворота
Уйпешт	6:0	8: 1
Динамо	5:1	9: 5
Вінер С. К.	4:2	5: 6
Ґурнік	3:3	5: 2
Беленензес	1:5	2: 4
Ґальсінґборґ	1:3	1: 4
Валядолід	0:6	3:11

Календарець змагань М. Ф. Ліґи:

Ню Йорк, Рандалс Айленд стадіон, в неділю, 21-го липня о год. 2.15 Уйпешт, Мадярщина — Ґальсінґборґ, Швеція, о год. 4.00 Беленензес, Портуґалія — Валядолід, Еспанія.

Дітройт, Стадіон Університету, в неділю, 21 липня о год. 7.30 Ґурнік, Польща — Вінер С. К. Австрія.

Ню Йорк, Рандалс Айленд стадіон, в середу, 24 липня, о год. 7.30 Ґальсінґборґ, Швеція — Валядолід, Еспанія о год. 9.15 Уйпешт, Мадярщина — Динамо, Юґославія.

Шикаґо, Солджерс Філд, в середу, 24 липня о год. 8.00 Беленензес, Портуґалія — Вінер С. К. Австрія.

АМЕРИКАНСЬКА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА ПЕРЕД НОВИМ СЕЗОНОМ

Американська Футбольна Ліґа, в якій змагаються дві українські дружини, „Тризуб" з Філядельфії і „Чорноморська Січ" з Нюарку, збільшила на наступний сезон число своїх клюбів, приймаючи в свої ряди Мадярський С. К. з Ню Брансвік. Також на місце дружини Фол Рівер, яка робить однорічну перерву, гратиме в наступному сезоні знова дружина С. К. Ґаліція з Ню Йорку. Разом гратиме в сезоні дев'ять дружин.

Головою А. Ф. Ліґи вибрано на цей рік на місце Антона Юріка з Філядельфії футбольного діяча з Брукліну Курта Ляма. Заступниками голови вибрані: Елі Ляредо, Франк Андраде і Олександер Яремко. Секретарем на новий сезон став Джуліюс Альонзо, який виконуватиме теж функції касира і менаджера Ліґи, а рекордовим секретарем став Вілліям Ґраґам, редактор видання „Саккер Гайд".

Звання найкращого менаджера минулого сезону признано менаджерові дружини Фол Рівер Чарлсові МекҐілові, найкращим змагуном Ліґи названо вже другий рік Петра Міллера з Інтер Клюбу, а королем стрільців Ліґи в минулому сезоні став Ізмаіл Ферейра з „Тризуба".

ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ ЗДА — СССР

До Москви виїхала репрезентація легкоатлетів ЗДА, по двох змагунів в кожній конкуренції, на міжнародні змагання зі збірною Совєтського Союзу, які мають відбутися вже в суботу і неділю, 20 і 21 липня. Так як і в чотирьох попередніх зустрічах легкоатлетів цих двох спортових потуг, сподіваються знову перемоги ЗДА в точкуванні мужчин та перемоги жінок Совєтського Союзу. Такими вислідами закінчилися були попередні змагання між ЗДА і СССР від початку зустрічей в програмі культурного обміну: 1958 року в Москві, 1959 року у Філядельфії, 1961 року в Москві та 1962 року в Пальо Альто.

По дорозі до Москви відбулися легкоатлетичні змагання в Лондоні, в яких американець Джан Пеннел осягнув новий світовий рекорд в стрибку з жердкою. Його осяг 5.098 метра, перечислений на американські одиниці міри виносив 16 стіп 8 і 3/4 цаля.

ПРОБНІ ЗМАГАННЯ ОЛІМПІЙЦІВ ЗДА ВІДБУДУТЬСЯ В НЮ ЙОРКУ

Секретар Олімпійського Комітету ЗДА А. Бушнел підписав договір з президентом Світової Виставки в Ню Йорку про те, що більшість пробних змаганвь для вибору змагунів на лімпійські Ігрища в Токіо відбудуться в Ню Йорку. Це вперше в історії участи ЗДА в Олімпійських Ігрищах стільки різних пробних зустрічей відбудеться в одній місцевості. На залі Світової Виставки, яка вміщатиме 15,000 осіб — глядачів відбудуться пробні змагання в боксі, ґімнастиці, джудо, дужанні та підношуванні тягарів. В іншому, меншому павільйоні Виставки будуть переведені змагання у фехтуванні. Легкоатлетичні змагання будуть влаштовані на стадіоні Рандалс Айленд, змагання водних спортів запляновані на басейні в Асторії і веслування на Орчард Біч. Кошівка матиме місце в руханкових залях Університету св. Івана, а відбиванка в залях Квінс Каледжу. Всі ці пробні змагання мали б відбутися на весну і спочатку літа 1964 року.

Посмертні згадки

ТЕКЛЯ ПЕТРИШИН, довголітня членка Сестрицтва Рождества Пресвятої Богородиці, 36 Відділу УНСоюзу в Рочестері, Н.Й., померла дня 1-го червня 1963 р. по довгій і важкій хворобі на 71-му році життя. Покійна народилася 1892 р. в Жовченні, Західня Україна. Залишила в смутку чоловіка Степана, доньку Степанію зам. Розіґноло та сина Пилипа з невісткою, далі 4 внуків і 1 правнучку. Похорон відбувся 4-го червня ц.р. з похоронного дому до української греко-катол. Церкви св. Йосафата, а звідтіля на місцевий цвинтар. Члени Родини, Союзівці, членки Золотого Хреста та знайомі прибули численно, щоб супроводити Покійну в її останню дорогу. Вічна Їй Пам'ять.

Софія Гунька, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 21-го ЛИПНЯ, 1963 р.:

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — Піврічні збори Т-ва "Запорозька Січ, Відд. 206 о год. 1-ій по пол. Члени, що не прийдуть на збори, заплатять кару. — Є. Тепер, секр.

Тарзан, ч. 5068. Після перемоги відходять.

Кривавий бій шалів, і це було тільки справою хвилин, поки ворог у замішанні і в безладі не втік.

— Ми щасливі, — закричав Тарзан, — що люди Гарта нами зацікавилися!..

— Це правда, — сказав Пол Фінч, — але не надуживаймо нашого щастя... Ми повинні залишити цей район.